

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Tollenarii Brvgensis e Soc. Iesv Specvlvm
Vanitatis Sive Ecclesiastes Solvta Ligataq. Oratione
Dilvcidatvs**

Tollenaer, Jean de

Antverpiæ, 1635

Prosa Exegesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68633)

Ne tua duello præda Boreali ratis
 Aut fluctibus cedat, caue.
 Erit, vt theatra Syrma conculcent tuum,
 Nomenque sibilo exspuant,
 Teque intumescens Imperi è medio sinu
 Vnda popularis euomat;
 Plaususque planctu, luctibus mutet iocos,
 Exosa mores asperos.
 O triste sceptri tedium! ô fallax honor!
 O vanitatum Vanitas!

PROSA EXEGESIS.

QVID hoc tantum mali in vitam Magnatum inue-^{Infida ve-}
 hit? aut ex quo fonte hanc tantam vanitatem ^{gnorum}
 promanare existimamus? An hanc esse fatalem quam-^{fides.}
 dam Regnorum calamitatem? An verò quòd Regum
 Principumque amicitias non virtus, sed fortuna con-
 ciliat; neque affectus aut benevolentia sinceritas, sed
 turpis quaestus, officiorumque nundinatio? Certè qui
 aliud in amicitia pretium spectat, præter ipsam amici-
 tiam, nullis non commodis venalem habebit hanc
 mercem: & qui nullo delectu turbas potius quàm ami-
 cos sibi comparat, minimâ rerum aut fortunæ com-
 mutatione magnam circa se solitudinem deprehen-
 det. Quotidiana est ista Regum Principumque ca-
 lamitas, quibus non tantum aduersæ fortunæ tempe-
 stas hanc solitudinem facit, sed maioris etiam muni-
 ficentia ac liberalitatis aliunde ostensa spes infidam
 hanc turbam auertit, & noui fauoris aura veteris ob-
 sequij accedente fastidio, cunctorum ad se vela conuertit.
 Nec opus est ad hanc veritatem stabiliendam exem-
 pla procul arcescere. Expertus est magno suo mœrore
 hæc

hæc amicorum fastidia, subditorumque perfidiam no-
 ster Ecclesiastes: qui exhausto iam liberalitatis fonte,
 rebusque in deterius prolapsis, ac tributariis hinc inde
 Regibus vectigalibusque Prouinciis iugum excutien-
 tibus, iis ipsis ludibrio & contemptui esse cœpit, qui-
 bus antè stupori fuerat ac venerationi. Roboamus, in-
 terim in purpurâ enutritus ac deliciis, partim muneri-
 bus partim voluptatum consortio totam post se fortu-
 nâ pompam trahens, omnium in se oculos animosque
 conuertebat. Hunc regni heredem pro se quisque fau-
 stis plausibus votisque prosequi, hunc sceptris natum
 acclamare, & nimis serò Regni gubernaculis admoue-
 ri, effœtum illum ac tetricum senem iam capulum spe-
 ctare. Et quamuis hæc amicorum defectio, studio-
 rumque conuersio diuinæ vindictæ peccatis eius debi-
 tæ non immeritò potest adscribi; nihil tamen hîc inso-
 lens est aut inusitatum. Nihil enim tam tenerum tam-
 que fragile, quàm fauor erga nos, sensusque ciuium, qui
 non tantum, cum aliqua fortunæ in alteram partem
 inclinatio facta est, eò confluunt quò venti ferentes at-
 que æstus impellunt, sed etiam in diurnâ felicitate
 consuetoque Principum fauore non rarò nauseant.
 Quare tametsi acerba Salomoni fuit hæc popularis
 auræ leuitas, non tamen fuit improuisa. Non minora
 aliunde hauserat popularis inconstantia documenta:
 non minora ipse viderat in acerbissimo luctu parentis
 sui Dauidis. Cum enim Absalom Hebrone nefaria in
 parentem arma sumpsisset, quis non cum teterrimo illo
 parricidâ in exitum mansuetissimi Principis sui coniu-
 rauerat? Testis est mihi sacra Pagina, ad primum buc-
 cinæ clangorem certatim omnes ad hæc parricidalia
 signa conuolasse. *Toto corde vniuersus Israël sequitur Absalom.*

1. Reg. 15.
23.

lom. Quin ipse etiam secretorum omnium conscius & confiliorum particeps Achitophel, nonne deserto Principe suo, nouæ spei velificauit? Quæ perfidia quàm grauius Regium illud pectus adfixerit, in Psalmis ipse non dissimulauit, cum dixit: *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique; & si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo. Tu uero homo vnanimis, dux meus, & notus meus?* Sed hæc est infelix Regnorum conditio,

Cum tot populis stipatus eas,

In tot populis vix vna fides.

Seneca
Herc. O

Quid Baanæ & Rechabo Berothitis causæ fuit, cur Isbosethum Regem innocentissimum contrucidarent, eiusque caput, magni muneris instar, Dauidi offerrent? Aliud certè nihil, quàm quòd hac perfidiâ noui Regis gratiam demereri studebant. Sed quid exempla congero? Nouit ipse noster Ecclesiastes, quanto plausu in Regem euectus fuerit Adonias, & quantò maiore concursu ipse coronatus fuerit in Gihon, cunctis orientem Solem intuentibus, senisque iam effæti obsequia deferentibus; vt nihil miratus animorum à se ad Roboamum defectionem, subiungat: *Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum, vel vt habent LXX. Interpretes, ante eos. innuens, tantumdem, aut etiam amplius, contigisse Regibus prioribus.* Sed quemadmodum illis atate deflorescente hæc populi studia desiderata sunt, ita filium suum Roboamum non ita multò post propter fastum asperosque mores subditis exosum fore, nimis ex vero vaticinatus est.

Longum iam fuerit hanc auræ popularis inconstantiam per infinita alia vetustatis monumenta deducere, quæ tragicis potius cothurnis ac theatris, quàm huic

Popularis
fidei inconstantia.

modestæ scriptiōni deseruiunt: itaque filio Cambysem, succrescente Cyro frustra suorum fidem implerantem: taceo Samaritas, insurgente in dominum suum Iehu, non tantum à familiâ Achabi defecisse, sed etiam septuaginta Regij sanguinis capita in gratiam inuasoris obtruncasse. Prætermitto cetera, quæ manifestè nobis illud Pompeij declarant, Plures esse qui orientem Solem adorent quàm qui occidentem. Sunt enim plerique, qui amicitias & obsequia ad quæstum referunt, instar heliotropij, quod ad Solis influxum accuratissimè sese accommodans, acriores orientis Solis radios quàm occidentis esse persentiscit, lucemque multò gratiorem.

Plutarch.
in Vitâ
Pompeij.

Noua Im-
peria pla-
cent.

Lucanus
lib. 8.

In hunc ferè modum se habent noua Imperia; quorum & maior est beneficentia, & gratior nouitatis amœnitas. Non ignorauit hoc Poëta, cum dixit:

————— *Mitissima sors est*

Regnorum sub Rege nouo. ———

Quid, quod noua Imperia inchoantes virtutis opinionem colligere solent; sed rebus utcumque stabilitis, morum facilitas in superbiam, lex degenerat in libidinem.

Polybius
lib. 10.

Sapienter hoc notauit Polybius, quærens quid causæ olim fuerit, cur Hispaniæ tam citò à Carthaginensibus fuerint amissæ. Quia, inquit, aliter censebant quæri Imperia debere, aliter seruari; nec persuasum habebant, eos optimè retinere dominia, qui in iisdem institutis perseuerant, quibus ea initio sunt adepti. Enimuerò illud clarum testatumque exemplis est, homines felicitatem assequi benignitate in alios, & bonâ de se opinione; eosdemque cum adepti sunt quæ uoluerant, ad iniurias & impotentiam in Imperiis delabi.

Sed

Sed & illud inde consequens est, vt vnà cum imperantium mutatione, ipsi se subditi, & affectus mutant. Ad regnum euelli mores mutant.
 Quis ignorat, quantis nobilium Scriptorum laudibus celebratum fuerit primum Neronis quadriennium? & tamen in quàm tetrum atque immane monstrum hoc absoluti Principis exemplar degenerasse miramur?
 Quid Galbam commemorem? qui, teste Tacito, omnium iudicio dignissimus Imperio fuisset habitus, nisi imperasset. Sed quamuis hæc ita se habeant, grauior tamen est culpa subditorum, & eorum amicorum, qui Regna & opes, non Reges colunt: qui honoribus in superbiam elati, & consuetudine Principum in contemptum versâ, cum se mereri omnia præsumunt, si quidpiam non extorserint, atrociores fiunt ipsis hostibus. Denique, vt nihil aliud interueniat, ipsa popularis auræ leuitas & inconstantia satis tragœdiarum excitat, vt meritò non infimam hanc vitæ nostræ vanitatem agnoscat Ecclesiastes. Sed hæc dicta sufficiant de iis qui Regum ac Principum limen terunt: nunc horum occasione ad aulam supremi Regum Regis cum Ecclesiaste gradum flectamus; nec illotis in eam pedibus, id est affectibus, irruamus, sed insigni veneratione atque obseruantia *pedem custodientes*, sincero discendi ac diuinis legibus obtemperandi studio, infinitæ illi Maieftati appropinquemus.

Tacit. Histor. lib. 1.

Subditi instar ventorum mutantur. Aurel. Victor in Neruâ.

SECTIO SEPTIMA.

ECCLESIASTES.

VER. 17. Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, & appropinqua vt audias. Mul-

Gg 2   tò